

Justis- og politidepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

28 NOV 2011

Oslo, 24. november 2011

Deres ref: 201011385- /BMW

Uttalelse fra Juss-Buss i forbindelse med høring om forslag til endringer i utlendingsloven

Juss-Buss viser til departementets høringsbrev datert 07.10.2011.

Med dette vil vi benytte oss av muligheten til å uttale oss i forbindelse med endringsforslagene.

Forslag til endring i utlendingsloven (ul.) § 92

Juss-Buss er negative til innskrenkninger i retten til fritt rettsråd. Dette gjør seg særlig gjeldende når det foreslås å innskrenke denne retten for en utsatt gruppe. Et vedtak om utvisning er et av de mest inngripende vedtakene forvaltningen kan fatte. Det er snakk om en gruppe med lite eller ingen kjennskap til det norske lovverket og den norske forvaltningen. I tillegg vil gruppen ofte ha svært begrensede norsk og/eller engelskkunnskaper.

Forvaltningsskjønn

Vi vil påpeke at utvisning på bakgrunn av oversittet utreisefrist i aller høyeste grad medfører utøvelse av skjønn fra forvaltningens side. For det første vil det ved utvisning på grunn av oversittet utreisefrist være flere forhold som potensielt kan komme inn og nyansere hvor alvorlig forholdet er. Det kan være at flyet til utlendingen ble kansellert, at hjemlandets ambassade har nektet å skaffe han pass, osv. Subjektive forhold hos utlendingen vil med andre ord kunne ha betydning for om de objektive vilkårene for utvisning er tilstede.

Uavhengig av om de objektive vilkårene for utvisning innebærer utøvelse av skjønn, vil det være en skjønnsmessig vurdering hvorvidt utvisningen er et forholdsmessig tiltak. De objektive og subjektive vilkårene for utvisning henger tett sammen. Det blir derfor galt å argumentere med et manglende rettslig behov, som følge av manglende utøvelse av skjønn for å stadfeste om de objektive vilkårene er oppfylt.

Utvisning ved brudd på straffeloven

For å legitimere en innskrenking i retten til fritt rettsråd for utlendinger som utvises etter brudd på utlendingsloven, vises det til at det ikke gis fritt rettsråd for utlendinger som utvises etter brudd på straffeloven. Forslaget gjør ikke rede for i hvilken grad utlendinger som utvises etter brudd på straffeloven faktisk er i stand til å argumentere for omstendigheter som gjør at en utvisning vil være uforholdsmessig.

Slik Juss-Buss ser det forsøkes forslaget å legitimeres ved å vise til et lignende tilfelle. Problemet i denne sammenhengen er at forslaget ikke har vurdert hvorvidt hensynet til kontradiksjon og

rettssikkerhet er ivaretatt for det lignende tilfellet. Dette legges uten videre til grunn. Det er mer nærliggende å anta at det motsatte er tilfelle. Advokaten yter bare hjelp i straffesaken, mens utlendinger ofte kontakter Juss-Buss i forbindelse med utvisningssaken. Bakgrunnen for dette er at straffesaken bare vurderer de objektive vilkårene for utvisning, ikke den skjønnsmessige vurderingen av om utvisning vil være forholdsmessig. Juss-Buss har allerede et stort antall utlendinger som tar kontakt med oss for å få hjelp til denne vurderingen. Vi antar at det er langt flere enn de som kontakter oss, som ikke greier å ivareta egne interesser. Vi mener at man ikke kan argumentere for å fjerne gode ordninger ved å vise til manglende ordninger på lignende felt. Forslaget må i seg selv begrunnes med rettssikkerhet og kontradiksjon.

Opphold på humanitært grunnlag

Forslaget påpeker at utlendinger som utvises som følge av oversittet utreisefrist, ofte har vært asylsøkere. I den sammenheng vises det til at mange dermed nylig har fått vurdert opphold på humanitært grunnlag. Juss-Buss er kritiske til dette argumentet. For det første vil det, som forslaget også påpeker, ikke være alle som utvises som følge av oversittet utreisefrist som har fått en vurdering av opphold på humanitært grunnlag. Det vil være et betydelig antall som ikke har fått dette. Av disse kan nevnes personer med midlertidige tillatelser som ikke får fornyet disse, og oversitter utreisefristen. Det vil være svært vilkårlig at disse ikke skal få fritt rettsråd. Videre er en vurdering av opphold på humanitært grunnlag ikke den samme som en vurdering av om utvisning vil være forholdsmessig. Selv om en del momenter er de samme, er det forskjeller. Det er derfor ikke tilstrekkelig å vise til en vurdering av opphold på humanitært grunnlag, når man skal vurdere hvorvidt utvisning er forholdsmessig.

Oversittet utreisefrist

Vi vil påpeke at det i forslaget ikke er tatt stilling til hvor grensen mellom oversittet utreisefrist og langvarig ulovlig opphold går. Forslaget er dermed mangelfullt med tanke på å redegjøre for hvem som har krav på og hvem som ikke har krav på fri rettshjelp.

Rettshjelpsloven

Juss-Buss er videre kritiske til argumentet om at personer som faller utenfor ul. § 92 kan søke fritt rettsråd etter rettshjelpsloven § 11 tredje ledd. Dette er en meget snever unntaksbestemmelse. Svært få får innvilget fritt rettsråd på bakgrunn av dette unntaket.

I tillegg er det svært få som er klar over denne muligheten. Det er også en krevende prosess å søke fritt rettsråd etter denne bestemmelsen. Utlendinger vil ofte ikke ha kunnskap om ordningen, eller ressurser til å søke. Det kan ikke tas høyde for at alle som har ett faktisk behov for fritt rettsråd, vil få innvilget dette etter unntaksbestemmelsen.

Kontradiksjon

Utlendinger har rett til å få formidlet hovedpunktene i et vedtak på et språk vedkommende behersker. Videre skal utlendingen ha muligheten til å fremlegge sine synspunkter på et språk vedkommende kan kommunisere på. Dette er imidlertid ikke tilstrekkelig for å ivareta kontradiksjon og å sikre rettssikkerheten til de som er eller vurderes utvist. Spørsmålet om en utvisning vil være et forholdsmessig tiltak, er en svært sammensatt vurdering. Det er en rekke momenter som er av betydning. Det er ikke redegjort for momentene i loven, noe som gjør dem vanskelig tilgjengelig. Muligheten til å kommunisere på et språk en behersker og å bli gjort klar over relevante momenter i vedtaket, vil derfor ikke ivareta hensynet til kontradiksjon.

Økonomi

Vi stiller videre spørsmål ved om forslaget blant annet er begrunnet i økonomiske hensyn. Rettssikkerheten kan ikke svekkes med bakgrunn i et ønske om innsparinger.

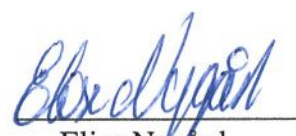
Juss-Buss er negative til et forslag som svekker rettssikkerheten. Vi ønsker å beholde ul. § 92 i nåværende form.

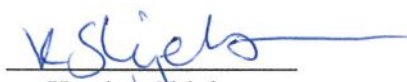
Vi takker departementet for tilliten som høringsinstans. Vi kan gjerne kontaktes om det skulle være spørsmål eller behov for utdypende kommentarer.

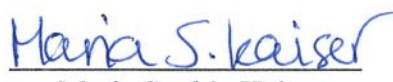
Med vennlig hilsen,
for Juss-Buss,

Jon Erik Aamdal Lundgaard

Elisabeth Robstad

Elise Nygård

Katrine Skjelten

Maria Sophie Kaiser